

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Adalet Bakanı Akın Gürlek** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzük'ün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Kezban KONUKÇU

İstanbul Milletvekili

Türkiye cezaevleri, uzun yıllardır sistematik hak ihlallerinin, insan onuruna aykırı muamelelerin ve özellikle hasta mahpusların adeta "tabutla tahliye" edildiği birer hak gaspı merkezine dönüşmüştür. Özellikle siyasi mahpuslar söz konusu olduğunda, kanun önünde eşitlik ilkesinin yerini "düşman ceza hukuku" almakta; bu uygulama infaz erteleme süreçlerinden denetimli serbestlik haklarına kadar her aşamada kendisini göstermektedir.

İnfaz sistemindeki sorunlar ve özellikle de 2005 yılında yürürlüğe giren 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 16 ncı maddesinde yer alan hasta mahpusların cezalarının infazının geriye bırakılması için "*toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağı*" önkoşulu da ayrıca yaratılan hak ihlaline gerekçe olarak gösterilmektedir. Ceza mevzuatında yer alan ve savcılıkların keyfi davranmasına olanak sağlayan ayrımcı hükümler, cezaevinde bulunma gerekçesine göre mahpusların hastalıkları sebebiyle tahliye edilmemeleri sonucunu doğurmaktadır. Ölene kadar devam edecek cezanın içinde ayrı bir ceza uygulaması niteliğinde olan bu infaz rejimi hakkında AİHM, Gurban ve Kaytan kararlarında "tahliye umudunun bulunmaması" nedeniyle işkence ve kötü muamele sayıldığı gerekçesiyle ihlal kararları vermiştir. Özellikle hasta mahpusların bu rejime göre cezalarının infazı ölümlerine sebep olmakta, tedavisi uygun sürelerde ve koşullarda yapılmayan her hasta mahpus, her geçen gün ölüme sürüklenmektedir.

Bu hukuki ve insani krizin en somut ve vahim örneklerinden biri de şu an Marmara 2 No'lu L Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda tutulmakta olan ağır hasta mahpus İrfan Yılmaz'ın durumudur. İleri derece serebellar sendrom (ataksi) nedeniyle felçli olan, ellerini kullanamayan, yürüyemeyen, kişisel bakımı, banyo, tuvalet ve beslenme gibi en temel yaşamsal ihtiyaçlarını tek başına karşılayamayan, altı koğuştaki diğer mahpuslar tarafından değiştirilen, tek başına hayatını idame ettirmesi tıbben imkânsız olan ve özel elektrikli tekerlekli sandalyesine erişimi engellenen İrfan Yılmaz hakkında İstanbul 28. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2024/265 E. sayılı dosyasında verilen 2 yıl 1 ay hapis cezası kesinleşmiştir.

Hastalığının hayati risk barındırdığı ve cezaevi koşullarında kalamayacağı Adli Tıp Kurumu (ATK) raporuyla tescillenmiş olmasına rağmen, Sarıyer İlçe Emniyet Müdürlüğü'nün "toplum güvenliği için tehlike teşkil ettiği" yönündeki soyut ve hiçbir somut delile dayanmayan akıl ve bilim dışı yazısı gerekçe gösterilerek infaz erteleme talebi reddedilmiştir. Yürüyemeyen, ellerini kullanamayan ağır hasta bir insanın "toplum güvenliği için tehlike" oluşturduğu iddiası, bilimsel verilere, tıbbi gerçeklere ve hayatın olağan akışına açıkça aykırıdır. Ayrıca, Metris Cezaevi'ne ilk götürüldüğünde iki gün boyunca tekerlekli sandalyede tutulmuş olması ve özel elektrikli tekerlekli sandalyesinin cezaevine alınmaması ile de İşkenceye Karşı Sözleşme ve insanlık onuru açıkça ihlal edilmiştir. Son olarak ise; Marmara 2 No'lu L Tipi Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu, 18 Haziran 2026 tarihli kararıyla, İrfan Yılmaz'ın sırf "dilekçe vermediği" gerekçesiyle denetimli serbestlik ile tahliye edilmesini reddetmiştir. İnfaz Kanunu'ndan kaynaklanan denetimli serbestlik hakkı gasp edilen İrfan Yılmaz, hayati tehlikeye rağmen zorla cezaevinde tutulmaktadır.

İrfan Yılmaz'ın durumu maalesef münferit bir örnek değildir; Türkiye ceza infaz kurumlarında ağır hasta tutsaklara yönelik sistematik sorunların bir yansımasıdır. Nitekim, İHD'nin ağır hasta mahpus listesinde yer alan ve 19 kez anjiyo olmasına rağmen tahliye talepleri ATK'nin "Cezaevinde kalabilir" raporlarıyla reddedilen Mehmet Edip Taşar ile ağır Alzheimer ve felç hastası 72 yaşındaki İbrahim Güngör tahliye edilmeyerek ölüme sürüklenmişlerdir.

Hasta hükümlüler için cezanın ertelenmesini mümkün kılacak çeşitli mekanizmaların yaşama geçirilmemesi, hasta hükümlülerin cezalarını ağırlaştırılmış şekilde infaz etmelerinin dayatılması anlamına gelmektedir. İdare ve Gözlem Kurullarının keyfi, gerekçesiz ve sıklıkla tıbbi raporları hiçe sayan kararları, hukuksuzluk ve idari keyfilik yaratmakta; hasta tutsakların yaşam hakkını, beden bütünlüğünü ve insan haysiyetine uygun muamele hakkını ağır şekilde ihlal etmektedir. Denetimli serbestlik ve infaz erteleme kurumları, ağır hasta hükümlüler lehine kullanılmak yerine, soyut "toplum güvenliği" argümanlarıyla fiilen engellenmekte, bu da

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesi olan işkence ve insanlık dışı muamele yasağı ile Anayasa'nın ilgili hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- İleri derece serebellar sendrom hastası olan, felçli, ellerini dahi kullanamayan ve kişisel ihtiyaçlarını tek başına gideremeyen ağır hasta mahpus İrfan Yılmaz'ın, Adli Tıp Kurumu'nun "cezaevinde kalamaz" raporuna rağmen ısrarla cezaevinde tutulmasının hukuki gerekçesi nedir? Bu durum bilginiz dahilinde midir?
- 2- Yürüyemeyen ve ellerini dahi hareket ettiremeyen bir hasta mahpusun, Sarıyer İlçe Emniyet Müdürlüğü tarafından "toplum güvenliği açısından tehlike teşkil ettiği" iddiasıyla infazının ertelenmemesi hangi somut, bilimsel ve hukuki kriterlere dayanmaktadır? Bu yazının somut delillere dayanıp dayanmadığı Bakanlığınızca denetlenmiş midir?
- 3- Emniyet müdürlüklerinin tıp biliminin önüne geçen bu soyut raporları hakkında bakanlığınızca bir inceleme başlatılacak mıdır?
- 4- İrfan Yılmaz'ın ilk tutuklandığı süreçte Metris Cezaevi'nde 2 gün boyunca tekerlekli sandalyede bakımsız bırakılması ve tıbbi ihtiyacı olan özel elektrikli tekerlekli sandalyesinin cezaevine alınmaması talimatını kim vermiştir? İşkence ve kötü muamele teşkil eden bu ihmalin sorumluları hakkında idari veya adli bir soruşturma açılmış mıdır?
- 5- Marmara 2 No'lu L Tipi Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu'nun, 18 Haziran 2026 tarihinde İrfan Yılmaz'ın denetimli serbestlik hakkını sırf "dilekçe vermediği" gerekçesiyle reddetmesinin yasal dayanağı nedir? Ağır engelli ve ellerini kullanamayan bir mahpustan dilekçe beklenmesi Bakanlığınızca idarenin keyfi tutumunun bir göstergesi olarak değerlendirilmemekte midir?
- 6- İleri derece felçli olması sebebiyle fiziken yazı yazması ve imza atması imkânsız olan bir mahpusun tahliye talebi değerlendirilirken, mevzuatın zorunlu kıldığı refakatçi, katip veya vasi/avukat kanalıyla beyan alma usullerinin işletilmemesinin ve "dilekçe vermedi" gerekçesinin arkasına sığınılmasının hukuki sorumluluğu kimdedir?
- 7- Türkiye genelindeki ceza infaz kurumlarında, ATK veya tam teşekküllü hastane raporuyla "cezaevinde kalamaz" denildiği halde emniyet/jandarma raporları veya İdare ve Gözlem Kurulu kararları gerekçe gösterilerek tahliye edilmeyen toplam kaç hasta mahpus bulunmaktadır?

- 8- Ceza infaz kurumlarında bulunan ağır hasta (özellikle serebellar sendrom, felç, ilerleyici nörolojik hastalıklar vb.) hükümlü sayısı nedir? Bunlardan kaçına infaz erteleme veya denetimli serbestlik uygulanmıştır? Kaçının talebi “toplum güvenliği” gerekçesiyle reddedilmiştir?
- 9- Son 5 yıl içerisinde, ceza infaz kurumlarında kalırken ya da infaz erteleme süreçlerinin bürokratik engellere takılması nedeniyle yaşamını yitiren hasta mahpus sayısı kaçtır?
- 10- Cezaevlerinde adeta mahkemelerin yerine geçerek paralel bir yargılama mekanizması gibi çalışan, sübjektif, ayrımcı ve siyasi kararlarla hasta mahpusların tahliyelerini engelleyen İdare ve Gözlem Kurullarının bu geniş ve denetimsiz yetkilerinin sınırlandırılması ya da bu kurulların tamamen lağvedilmesi amacıyla bakanlığınızın yürüttüğü bir çalışma var mıdır?
- 11- Ağır hasta tutsakların infazlarının ertelenmesi ve denetimli serbestlik hakkının fiilen engellenmesinin, Anayasa’nın 17. maddesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 3. maddesi açısından yarattığı sorumluluklar konusunda Bakanlığınızın tutumu nedir?
- 12- Bakanlığınızca hasta tutsakların yaşam hakkını ve insan onurunu korumak amacıyla somut ve acil olarak herhangi bir idari ve yasal düzenlemeler yapılması planlanmakta mıdır?